

PERIÒDICH POLÍTICH VERMELL

—VENTA: 30 exemplars, 1 pesseta; Un número, 5 cèntims.—Surts a llum los dies durs ab h'ra regularitat.—SUSCRIPCIÓ: Espanya, 1 pesseta trimestral; Extranger, 2.—

UNA MISSIÓ

Succeheixen en los períodhs històrics y en la societat uns fets tan estranys, tan allunyats de la rahó natural, que sola examinantlos ab la pensa freda y ab completa calma pot un fersen càrrrech y explicàrsels.

Aixís veym avuy, per exemple, com tots los pobles que la hermosa llum del progrés la avansar a passos agegantats, han anat desterrant las preocupacions y 'l fanatisme, y han declarat guerra sens treva a n' aqueixos corbs, als ensotanats, que per realisar son negoci d' explotació de la humanitat, los convé que tot siga foscor e ignorancia.

Ara be, no ha de causar estranyesa que en ple sigle de las lllums tinga lo fanatisme tan fondas sas arrels aquí en Espanya? Los fets de que avuy anem a dar compte als lectors de LA TRAMONTANA probarán que no en va havém sentat aquesta afirmació.

Se tracta de uns missionistas que están fent de las sevas en lo poble lliberal e ilustrat de Sant Andreu. Dihent que es ilustrats, ja es lògic suposar que hi ha molt pòchs carlsas. Aixís es, en efecte; mes aquets pòchs son al candelero, y d' aquest modo queda tot eclipsat.

Lo dimars de la setmana passada arriaren los missionistas a dit poble: se tractava d' anarlos a rebre ab tota cerimonia; mes los ensotanats, ab tot y tenir lo cervell tan petit, varen demostrar tenir més seny que 's carca-rucats que tal cosa havian proposat, y s' hi varen negar. Pero ve 'l vespre y s' organisa una funció presidida... admirantse... presidida per l' alcalde, que es un mestís, companyas del Ajuntament, en que hi ha dos concejals... esgarfintse... demòcratas progressistas. Tota aquesta colecció de llanuts va passejar-se un bon rato pels carrers, no sens que s' aixés alguna veu de protesta, cridant: *llana, barros*, y altres calit-cali-cius no menos exactes y acertats.

A l' iglesia varem notar molt aparato de forsa, puig que hi havia serenos, agutzils y altres empleats capitanejats per lo mateix alcalde, lo qual era degut a la por que tenian de que 's fes alguna protesta contra tanta hipocresia, ja que tots los vehins sensats comprenen de sobras que son uns fets que tothom ha d' admirar se realisin a las portas de la culta Barcelona.

Com se pot suposar, los missioners se valen per sa propaganda del medi que 's produix més ventajia, aixó es, de fer sermons desde 'l cubell sagrat. Protegits per l' autoritat local y sabent que ningú 's ha de contradir, vomitan desde la trona tota mena de contrabias contra 's lliberals, y dihent tals desvergonyiments de llenguatge y tals indecencias, que fins estranyem que las mares consentin que sas fillas hi assisteixin.

Per no ferms pesats no transcribim avuy molts conceptes emesos en alguns sermons. Nos contentarem, per finalisar, y perque nostres llegidors pogan pendre la mostra per un botó, estampant un parrafo d' un discurs d' un de dits ensotanats.

Occupante de las preocupacions vulgars, digué que n' hi havia una que consistis en creure que en la nit de Sant Joan si anava una noya per un camí, lo primer jove que troba deu esser lo seu prome; «Figurets, donchs, deya l' altre dia lo capellá, que en lloch de trobar un jove trobi un ruch, donchs aquest ha d' ésser lo prome de la xicot.»

«No 's sembla que pera sentir semblants simples valdria mes que aquest capellá s' hagués quedat a llaurar pels camps, ó be las donas que l' escoltavan l' haguessin deixat predicar sol en lo cubell del Esperit Sant?»

LA CARTA D' UN REVERENT

Lo carcarda *Semanario de La Bisbal*, en son segon número, inserta una carta firmada per Benito Torro, pbro. (aquestas derrerias lletres m' han dit que significa *pebrot*) en la que 'l furios protector de reparadoras y fabricant de pelegrinacions desfogia sa reverendissima baba en favor del integritate catòlich (s) *carlisme*.

Res més satisfactori per nosaltres que veure com un capellá se presenta tal qual es. Carlí. Estém tan segurs de la repugnancia que 'l carlisme inspira, que no desitjariam altre cosa sino que tot, pero tot, lo clero espanyol se declarés francament carlí: llavors se 'n faria bona feyna de suprimir-lo.

Mes anem al cas. Lo *pebrot* Sr. Torro se felicita y 's congratula molt y molt de que 'l *Semanario de La Bisbal* vinga a defensar lo carlisme, y ab tant tremenda ajuda confia que aviat no quedarán lliberals ni per remey. «Santa Inocencia 'l ampari! ó be; Santa Hipocresia lo tassi bo!»

Prou s' ab lo *pare* Torro que al Ampurdá no hi colliran més que corredissas y sustos los carcatòlics, mes pera fer aguantar als pòchs habaus que 'l crehem y a las bestias que aflixan algun dineret es precis fer be la comedia catòlica.

Y que no 's para en barras lo tal *pebrot* en pregonar son odi als lliberals.

Escriu en aquella carta-trabuch: «El único enemigo real y eficaz del liberalismo en España somos nosotros y nadie más.»

Nosotros, es a dir, los capellans. «Quan me n' alegro de que entre tantas hipocresias *divinas* tinguin aquesta franquessa humana!»

Ja ho sabem los lliberals, un reverent ho diu: los ensotanats son sos únics y verídaders ene-

michs. «Y un govern que 's diu liberal nos perseguirá a nosaltres perque ataquém aquesta *geniusa sagrada!*»

Mes anem seguint. Diu lo manso ministre de Deu: «No confundais nunca, amigos míos, la caridad con la tolerancia.»

Aixó sí que convé tenirho ben present. La caritat carcatòlica es: garrotada al próxim que no pensi com tu mateix; y aixó, naturalment, dista tant de la tolerancia com un *pebrot* de tenir sentiments humanitaris.

Més opinions del hero reverent sobre aquest punt:

«La tolerancia es aborto de las Constituyentes de 1789, en que el liberalismo berró en principio de las constituciones de los pueblos los derechos de Dios escribiendo en lugar ayo los derechos del hombre.»

Y que 'm distreuenh aquestos que tot ho fan per Deu y no buscan més que la seva conveniencia!

Y no m' agrada poch aixó de confessar implícitament que 's anomenats *drets de Deu*, com incompatibles ab los drets del home! Aixís l' home que vulgui sos drets, no tindrà més remey que deixar *ageguts* a tots los Deus haguts y per haver.

Continuem analisant lo talent mallorquí d' aquest *pebrot* escalivat del carcardisme catalá.

Diu poch abans d' acabar tan piadosa carta, y després d' haver barrejat lo cor de Jesús ab la revolució fiera y mansa, y la seva santa Iglesia bucòlica, estrambòrica y romana ab mil manifestacions d' odi y rencor envers los lliberals:

«Adelante siempre, mis nobles compañeros, siempre adelante sin cesar un momento en el santo combate, hasta que veais restablecido sobre la tierra el reinado social y político de Jesucristo.»

Aixó vol dir, traduït al llenguatge vulgar, posar en Carlos del As d' oros al trono d' Espanya, y restablir a l'italia lo poder temporal del papa-rey.

Y lo *Crit de la Patria* y tots sos demás companyas s' exclamen que no goson de llibertat los carlins! Venimeu aquí, esguerrats del enteniment: deixariau vosaltres dir ni un centau d' aixó a vostres enemichs lo dia que fossiu poder.

Y si aixó foss possible: Vos queixó de la falta de llibertat d' avuy, y vosaltres los abso-lutistas no goséu més que 's verídaders lliberals, quan no tindriau dret a queixarvos si no os ne donguessin gens, ja que vosaltres no voleu que s' establisca. ¡Ah hipòcritas! ¿Sants? Sou lliberals... a pesar vostre. No es sino que sou tan xgoitats y repugnans, que sols la llibertat la voleu per vosaltres, y en aixó os diferenciéu dels lliberals, que la volen per tots, segurs de que las armas de la rahó nos bastan y sobran pera deixarros petits y pesar en ridi-

cul vostras estúpides, hipòcrites y anti-racionals ideas, si las poscm en comparansa ab las nostras en qualseiva terrenu.

Ja han vist cóm predica la moral evangélica en Benito Torró, pbro., y quins sentiments lo animan respecte als lliberals. Falta sols que nosaltres nos fem carretch de qui son aquesta gent, y tornantnos per pasiva aló de «lo que no vulguis per tu no vulguis per ningú.» fem ab ells, encara que siga forçant nostras inclinacions, tot allo que ells farien ab tant gust contra nosaltres.

LA JUSTICIA DIVINA

En aquest estiu passat en que las tormentas y borrascas abundaren tant a Catalunya, en un poble de l' Ampurdà n' hi caigué una que Cristó hi resava pare-vostres.

Cinch ó sis horas avants de descarregar la tempesta, un pobre feligrés d' aquest poblel tingué que fer una diligéncia a un altre poble veí, y per no tenir que anarhi a peu posá las alforjas al ruch y cama así cama allí tiraren en direcció cap a dit poble lo feligrés y el ruch.

Després de unas tres horetas de camí arribaren al punt de destino; lo feligrés desempenyá la diligéncia y tot xano xano empujeren la via de retorn cap a son poble.

Lo firmament entretant anava tapause de inmensos núvols negres com lo cot de un carlí, lo fort vent bramava com un capellá quan hi ha un enterro civil, enloquoitost la atmosfera com lo porvenir d' Espanya, y un halit botxonós causava marçig.

Lo feligrés caminava tranquil, pensant que avants de desbordarse la tempesta ja hauria arribat a casa; pero sa mala estrella volgué que una vinia llindant en lo camí li dongues malastencions, y sens pensar ab lo seté manament, va omplir la alforjas del borriquet de sanch de Deu en fruítas; ítem més: va ompliren las butxacas pera que pogues passar més cristianament lo camí, dihent lo rosari sense oració.

Ab tot aixó la volia del firmament era ja negra com una sotana, formant un sol y compacte núvol, lo vent s' enlufimava més y més, sent rebotar la cara del feligrés grossas y rodonas gotas.

Aquest bastoncjaja al borriquet, que espavordit no volia tirar avants, lo feligrés malehía y votava com un heretje, y jurava que matriaría al ruch si arribava viu a casa; lo xafech anava en augment, los trons retronnyan en l' espay, y los núvols, rublerts d' electricitat, enllumenavan la foscor de la atmosfera ab los capritxosos zig-zags de ls flameschs sortits de son ventre.

Quins traballs los del pobre feligrés! Li faltava encara mitja hora pera arribar a son poble, y en aquesta distancia no hi havia ni la més petita barraca pera donar refugi a aquells dos, que n' podriam dir naufrechs de carretera, puig tant lo feligrés com lo borriquet estavan molls fins als ídem dels ossos.

De prompte s' ou un ¡ay! y mitj bram, y lo pobre feligrés y el ruch cauhén en terra ferits per un llamp; pero com que mala herba may mort, lo pobre home, després de passar un bon rato de desmay, s' aixeca com pogué, y al donar un cop d' ull a la bestia, que jeya d' esquena a terra, ensenyant tot quan tenia d' ase, lo feligrés no pogué reprimir un crit de dolor al veure al ruch mort... ¡mort com un mort del cementiri!

Tot aixó m' ho ha contat lo mateix protagonista, donantme motius pera reflexionar sobre la justicia divina, que va descarregar tota sa furia sobre un pobre animalot que estava benehit pel rector del poble en lo dia del seu patró Anton, que may havia fet pecat ni s' exceptuá que va tenir dos fills sense ser casat per capellá, y que sempre havia tingut las grans virtus de bondat y mansuetut que tant recomana la santa religió morros-tólica, caca-tólica y rom... mana.

Si la justicia divina existís, lo feligrés ja á horas d' ara fora á can Pistras, porque Deu, castigant com era de llei a un seu deixeble que havia infringit un manament dels seus, li hauria enviat un d' aquests manaments en forma de llamp pera que pogues anar a partirse ls raims robats ab en Pare Btero.

Com aquest cas ha passat tal com ho conto,

no tinch inconvenient en que ls heretjes lo fastien corra, que es lo únich que desitjo pera que los católics pugan enterarse de que son Deu, de la mateixa manera que ab un llamp obra l' cap d' un sant dins d' una iglesia, també mata un pobre ruch en mitj d' un camí.

Jo.

CARTAS DE FORA

Sr. Director de LA TRAMONTANA.

Sant Andreu de Palomar 23 Octubre 1887.

Apreciat amic: Deurien ser las vuyt del vespre del dia 18 del actual, quan de sobre sento una foets murmuralls a baix al carrer, y posantme el barret y la americana, vaig tirar-me escala avall pera sapiguera lo que passava. Una colla de beneyts y tocats de l' ala, una munió de donas y xicotos, junt ab uns quants corbs negres, ab rosaris a las mans y altres evnas per l' estil, anavan bramant y baladdejant com uns ximpler. Derrera d' ells hi anava lo fatuos alcalde, y cinch ó sis condix-bles seus v. stits ab lo traje de las festas y la medallia al coll a estil de carca.

L' alcalde de Barcelona y l' nostre, quin parell de camánduls! Únicament que s' diferéncian ab una cosa: lo batlle de las ciutats dels comtes té grrrns plans, y l' batlle de Sant Andreu té molts... ignorancia. Y si dich aixó es porque ell ne dona bonas mostres, puig que la professó que feren alguns carcas lo dimars de la setmana passada, fou excusativament pera anar a rebre uns fulonos anomenats missionistas, y que segons diuhén corren pel mon civilitzant salvatjes; cosa que jo no crech, puig un cop enterat de las molts besties que digueren dalí del cubell de la bogada divina, dech dir que jo, ab lo meu poch criteri, me veig prou capas de civilitzarlos a 'n ells.

A continuació copio unas quantas paraulas textuais de lo que digueren desde l' cubell: Als xicotos, un dels ruchs negres los preguntá:—Digueume, noys, ¿que hi ha bruixas en aquest poble?—Los tavells respongueren que no, y ell repetí:—Vaja, donchs, ¿vos agradaría ser missionistas?—Y la canalla: clar! digueren que sí, pensant tal volta que sempre menjarian pollastres y bons tallis, tal com ells fan ara. Seguidament preguntá a las noyas si també ls agradaría ser missionistas, y com que las noyas digueren també que sí, ell llavors va fer una mica de comedia, dihentlashi de quina manera portarian la sotana, acostumadas com están a portar faldillas, y fentlashi enrajolar la cara. Y no es tot aixó, sino que aquest mateix demati ha dit un d' ells que l' home no ls torna sabi llegend liures ni periódichs, sino demanant consells a personas que creguin a ulls cluchos ab la religió.

Segons tinch entés, d' avuy en vuyt repetiran la segona part de la comedia mística, y per mica que pugui ja n' posaré al corrent als lectors de LA TRAMONTANA.

M. C. y B.

LO PAÍS DE LA CASTANYA

En aquesta pobre Espanya la castanyada es tot l' any sent com es, no es gens estrany, lo país de la Castanya.

Aquí ¡poneta nació! ni s' pot dir que s' pateix gana; al que pilla ó res demana... castanya por la crid.

Las castanyas van en dansa entorn del contribuyent, que va enderrera cayent mentre que l' import avansa.

Aixó del import ¿es clar! es la castanya més cruy; y l' pagans pel a sus... ¡com que costa de pejar!

L' embarch, que emona lley áreta, es l' ulla que torra axix; es l' ¡ay! etern del país de la castanya que pena.

Los castans, petits y grans, fan tot l' any la castanyada, y a Espanya (cosa probable) a Espanya sempre es. Totsants.

A Madrid hi ha un fogó gran sempre encós y una paella ben foradada tota ella, castanyas sempre tirant.

Com que es una parlatxa y l' mánach es tati llargot, tons l' agafen, qui més pot, pel mánach... y fan la guasar.

Ells rimenon, ells sacrejan, ells la fan ballar ribent...

y l' pesa totat, bullent... pinta mostres ells brometón.

Succheis moltes vegadas que ab tanta lieny y tan foch, las castanyas, poch a poch, quedan moltes ben cremadas.

y ajustas... cas a raco, no podien apretiar-se.

¡Fins que arriban a cremarse totes, no anem millo!

Mentretant en aquí a Espanya la castanyada es tot l' any.

sont com es, no es gens estrany, lo país de la Castanya.

PIPET DEL CARREI.

Actualment s' està portant a terme una informació agrícola pera millorar als pagesos.

Diferentas vegadas havem dit lo que son las informacions: lo medi d' eternisar las qüestions que no tenen resolució.

Donchs en aquesta informació, entre altres cosas xocants, hi ha hagut la presentació del democrata progresista Sr. Figuerola, que ha dit que l' malestar dels pagesos provenia... de fer lo tuti, la descambrilla, lo truch, etc., etc.

Que ls sembla la formalitat d' aquests polítics antics del poble!

Lo Sr Figuerola ja te una solució sui generis al problema social: suprimir los jochs de cartas.

Vaya uns talents económichs aquests que no més se preocupan del libre-cambi ó del proteccionisme!

Un tal Sharp, dels Estats-Units, milionari d' ofici «sinóim de gandul, capellá, pinxo, etc.», acaba d' entrar a presiri per certes trampas descubertas en negociis del Estat.

Ab aquest motiu alguns republicans d' Espanya se desfan en elogis de la moralitat del govern dels Estats-Units.

Anem a pams.

Si s' compara ab lo d' Espanya tenen molta rahó.

Mes si ns haem ab lo que deurien ser las instituciones del poble, trobarém que s' haurá de dir de la moralit d' els governs més morals:—Una flor no fa estiu.

Lo disupte de la setmana passada se reuniren los reformistas en son casino, y l' entremaliat Romero Robledo, l' insegur Linares-Rivas y l' entremesciat Lopez Domínguez estigueren encarregats de la funció de regar las esperansas verdas de sos correligionaris, obrint la aixeta de sas bocas y deixant anar los raigs de sas eloqüencias despendiciadas.

No cal ocuparse ni preocuparse de lo que digueren; sos discursos semblan la cansó del enladó, puig sempre repeteixen lo mateix:—

«Nosaltres som molt monarquichs; mes si la monarquia ns empina no donantnos lo poder, també sabrem enjagarla a fer més cabriolas que xavos cada any cobrant tots los ministres.»

Y del demés, res.

Al sortir de la reunió continuavan dubiant, com sempre.

Sobre quín camí adoptarian pera arribar prompte al poder.

Unich objectiu de sa política.

Tan bon punt ha arribat en Cánovas a Madrid, ha tocat llamada als seus y ls ha reunít pera ferlos saber lo que pensava y lo que tenia de fer lo seu partit.

Estan gran la independéncia dels conservadors, que ni gosan a dir que pensan si abans no ls dona son jete l' patró del pensament.

En son discurs tet dijumenje en lo Círcol conservador de Madrid, en Cánovas s' ocupá molt de Marruecos. Es un dret que ls pertoca, porque parlar de Marruecos per ells es com parlar de casa.

A lo menos allí ls tocaria estar.

També va parlar dels impostos que pensan

UN TENORIO POLÍTICH

—Por donde quiera que fui
la Federal proclamé,
la Libertad defendí,
milicianos sublevé,
y en todas partes dejé
recuerdo de lo que fui.

—Llamé al pueblo y no me oyó,
y pues que el poder me cierra,
de la que le haré cruel guerra
responda el pueblo; no yo.

—Mármol de la esplendidez
que das lucro á quien te asiste,
deja que el alma de un triste
incienso quemé á tus piés.

—Ahora, desleal,
pues que abandonas también
toda idea liberal,
conmigo al carlismo ven.